

Föreskrifter och allmänna råd om lämpligt arbete

1 Bakgrund

1.1 Grundläggande bestämmelser om lämpligt arbete

I 44 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) finns de grundläggande bestämmelserna om lämpligt arbete. Där anges bland annat att ett arbete ska anses lämpligt, om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden. I 6 kap. 8 § förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser (FEA) anges att bestämmelsen i 44 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska tillämpas vid bedömningen enligt 6 kap. 2 och 3 §§ FEA av om ett arbete är lämpligt.

1.2 Föreskrifterna har ändrats under åren

IAF har, enligt 26 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring (ALFFo) och 12 kap. 3 § första stycket FEA, bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete. IAF:s föreskrifter om lämpligt arbete har sin grund i Arbetsmarknadsstyrelsens föreskrifter om lämpligt arbete (AMSF 2001:10). Under årens lopp har IAF utfärdat föreskrifter om lämpligt arbete med vissa förändringar. IAF:s nuvarande föreskrifter om lämpligt arbete (IAFFS 2015:3) är från 2015. Med hänsyn till bland annat tiden som har förflutit från utfärdandet av de nu gällande föreskrifterna, finns det ett behov av förändringar av föreskrifterna.

1.3 Arbetslöshetsförsäkringen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten syftar till omställning

Det framgår tydligt av förarbetena till ALF att det är lagstiftarens uppfattning att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. I förarbeten från 2000-talet framkommer att syftet med försäkringen är att ersättning ska lämnas under kortare perioder av omställning mellan arbeten

och att det är ytterst angeläget att den sökande redan i ett tidigt skede aktivt söker alla lämpliga arbeten.¹

I den statliga utredningen *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen* (SOU 2020:37) anges vid ett flertal tillfällen att den svenska arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som ersätter inkomstbortfall under en begränsad period mellan arbeten.

När det gäller den arbetsmarknadspolitiska verksamheten anges det också i 1 § lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten att programmen och insatserna syftar till att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete.

1.4 Det ska vara tydligt vad som beaktas vid bedömningen

Av förarbeten från 2010-talet framgår det att det vid bedömningen av om en enskild aktivt har sökt lämpligt arbete, ska hänsyn tas till samtliga åtgärder som han eller hon har vidtagit för att ta sig ur arbetslösheten. Det har även betydelse om de arbeten som den enskilde har sökt är lämpliga och realistiska utifrån hans eller hennes utbildning, erfarenheter och övriga kvalifikationer. Det handlar enligt förarbetena om att en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter ska göras.²

IAF anser att det i föreskrifterna om lämpligt arbete ska vara tydligt vad som ska beaktas vid bedömningen av lämpligt arbete och att denna bedömning ska genomsyras av att arbetssökande ska komma i arbete så snart som möjligt.

IAF anser vidare att det av förarbetena till ALF framgår att de sökande ska söka brett, men med kvalitet och på ett sådant sätt så att chanserna att snabbt få ett nytt arbete blir så goda som möjligt. Det framgår även att en helhetsbedömning ska göras och det innebär enligt IAF:s uppfattning en individuell bedömning utifrån den sökandes förutsättningar. Vi bedömer att det synsättet även ska inkludera programdeltagare. Stöd för den uppfattningen hämtas i att sanktionsbestämmelserna även omfattar programdeltagare.

---

¹ Prop. 2006/07:89 *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.*, s. 55.

² Prop. 2012/13:12, *Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.*, s. 89.

1.5 Allmänna råd och samverkan

För att underlätta tolkningen av föreskrifterna har IAF valt att förtydliga några av bestämmelserna genom allmänna råd. Allmänna råd är inte bindande, men är en generell rekommendation om tillämpningen av en författning som anger hur man kan eller bör handla i ett visst hänseende.³

IAF har i arbetet med föreskrifterna samverkat med Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Sveriges a-kassor, bland annat genom att lyfta olika frågeställningar vid gemensamma workshops.

1.6 De sökandes individuella handlingsplaner

Handlingsplanen är en viktig utgångspunkt vid bedömningen av om den sökande är aktivt arbetssökande. Det är viktigt att den sökandes inriktning på arbetssökandet framgår av handlingsplanen. Vid bedömningen av de sökandes aktiviteter vad gäller både antal och kvalitet är aktivitetsrapporterna som de sökande lämnar helt centrala.

Från den 1 december 2022 har Arbetsförmedlingen inte längre något bemyndigande för att meddela närmare föreskrifter om handlingsplanernas innehåll och hur de ska följas upp. Bemyndigandet fanns i 6 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (FAV). Arbetsförmedlingens föreskrifter om handlingsplaner har nu upphört att gälla.

I stället har en ny bestämmelse i samma förordning införts som handlar om vad som ska anges i handlingsplanen. Enligt 5 a § ska Arbetsförmedlingen upprätta en individuell handlingsplan under den arbetssökandes medverkan. Handlingsplanen ska innehålla en bedömning av den arbetssökandes stödbehov, planerade insatser och aktiviteter, den arbetssökandes skyldigheter och arbetssökandets inriktning, särskilt vad gäller yrkesmässigt och geografiskt sökområde. Vidare ska planerade insatser och aktiviteter vara arbetsmarknadspolitiskt motiverade och framstå som lämpliga både för den enskilde och ur ett övergripande arbetsmarknadspolitiskt perspektiv.

Enligt den nya lydelsen av 6 § tredje stycket FAV ska handlingsplanen hållas aktuell och förnyas vid behov. Den ska aldrig vara äldre än sex månader.

---

³ 1 § författningssamlingsförordningen (1976:725).

Att regleringen nu har lyfts upp från myndighetsföreskrifter till förordning anser IAF kan ses som en indikation på att regeringen ansåg att det var angeläget att stärka regleringen kring handlingsplanerna.

Handlingsplanerna är en viktig utgångspunkt vid bedömningen av om den sökande är aktivt arbetssökande och ska vara vägledande för den sökande gällande vilka arbeten som är lämpliga att söka. Det passar tidsmässigt bra att föreskrifterna om lämpligt arbete förtydligas efter att regleringen om handlingsplaner nu framgår av 5 a § FAV.

2 Beskrivning av problemet och vad som ska uppnås

2.1 Föreskrifterna ska bli tydligare

Strukturen i nuvarande föreskrifter är svåröverskådlig. Vissa bestämmelser är också överflödiga, onödigt komplicerade eller otydligt formulerade. Ett exempel är nuvarande 3 §, som inte tillräckligt tydligt talar om när en sökande ska utvidga sitt sökområde. Vi har även förtydligat att föreskrifterna i sin helhet omfattar deltagare i arbetsmarknadspolitiska program.

IAF:s ambition är att göra bestämmelserna tydligare och därmed lättare att förstå och tillämpa. Då ändringarna är omfattande ger IAF ut helt nya föreskrifter i stället för att ändra i de nuvarande.

2.2 Att utöka sitt sökområde behöver förtydligas

I november 2017 publicerade IAF rapporten ”Tillämpningen av regelverket för lämpligt arbete” (2017:16). I granskningen som låg till grund för rapporten genomförde IAF intervjuer med Arbetsförmedlingen och med tio arbetslöshetskassor. I samband med intervjuerna tog både Arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna upp en rad svårigheter med tillämpningen av de nuvarande föreskrifterna. Bland annat lyftes det att det finns en motstridighet i föreskrifterna. Den utgörs av att den arbetssökande ska söka arbete i hela landet redan från början av arbetslösheten och samtidigt vidga sitt sökområde i takt med att arbetslösheten fortgår.

IAF instämmer i att föreskrifterna är otydliga i denna del. IAF har tidigare gjort förtydliganden kring vad avsikten med bestämmelsen har varit, men är av uppfattningen att den behöver omformuleras och utvecklas för att bli mer begriplig och lättare att tillämpa.

Av nuvarande 3 § framgår att det geografiska och yrkesmässiga sökområdet ska vidgas i takt med att arbetslösheten fortgår. Med stöd i att det av förarbeten framgår att lagstiftaren har haft en avsikt om att undvika onödiga bostads- och yrkesväxlingar, och med hänsyn till ett samhällsekonomiskt nyttjande av kompetens, har IAF valt att behålla andemeningen i 3 §. Avsikten är inte att återinföra 100-dagarsregeln som ger samtliga, oavsett deras förutsättningar, en möjlighet att inledningsvis söka lämpliga arbeten snävt. Tanken är att ge en möjlighet, för de med goda förutsättningar att hitta ett nytt arbete inom sitt geografiska eller yrkesmässiga sökområde, att inom en begränsad tid söka inom sitt nuvarande område. I förslagets 2, 6–7 och 10–11 §§ återfinns en nyanserad och utvecklad reglering av detta.

Om man som deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program redan varit arbetslös under en längre tid, är möjligheten att begränsa sitt geografiska och yrkesmässiga sökområde begränsad.

2.3 Behov av nya bestämmelser

2.3.1 Arbetet ska även vara relevant och realistiskt med hänsyn till den sökandes förutsättningar

I förslaget till nya föreskrifter har IAF infört en ny 3 § som anger att den sökandes förutsättningar, såsom utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer ska vägas in i bedömningen av lämpligt arbete. Den formuleringen har hämtats från propositionen *Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.*⁴ Bestämmelsen syftar till att bedömningen även ska inkludera frågan om de åtgärder som en arbetssökande har gjort för att få ett nytt arbete är relevanta och att en helhetsbedömning ska göras av alla relevanta omständigheter. I denna bedömning ska skälig hänsyn tas till om arbetet är realistiskt utifrån den aktuella sökandes nämnda förutsättningar för arbetet.

2.3.2 Skyddsregel

IAF har även lagt till en paragraf, 9 § i förslaget, som syftar till att vara en skyddsregel för personer som på grund av att det finns en hotbild mot dem inte kan ta eller bli anvisade ett arbete som sätter dem i fara. Formuleringen ”personliga särskilda förhållanden” syftar till att träffa fall där personen till exempel har blivit utsatt för våld i nära relation. Det kan till exempel även vara fråga om en person som har lämnat ett kriminellt nätverk och efter det

---

⁴ Prop. 2012/13:12.

har skyddade personuppgifter och en hotbild mot sig. Bestämmelsen syftar till att ta sikte på personliga omständigheter som inte är arbets- eller kompetensrelaterade. Det allmänna rådet avser att tydliggöra detta.

För att göra det sannolikt att personliga särskilda förhållanden föreligger för att inte kunna ta ett visst arbete bör den sökande kunna visa ett underlag. Det kan till exempel vara en dom eller beslut om kontaktförbud. Men det kan också vara något annat underlag som är lämpligt i det enskilda fallet. I några fall kan det även vara helt uppenbart att ett visst arbete inte är lämpligt för till exempel en sökande som har skyddade personuppgifter.

2.4 Förändrade och borttagna bestämmelser

2.4.1 Omställningsförsäkring

Under arbetet med de nya föreskrifterna har IAF landat i att ta bort den nuvarande 2 § första stycket, som stadgar att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Det är naturligtvis IAF:s uppfattning att det är en omställningsförsäkring, men vi har gjort bedömningen att det inte behöver framgå av en bestämmelse i föreskrifterna eftersom det redan genomsyrar hela regleringen av arbetslöshetsförsäkringen.

2.4.2 Tydliga lagkrav finns

IAF anser att nuvarande 2 § andra stycket är onödig. Bestämmelsen föreskriver att den som begär arbetslöshetsersättning ska söka de arbeten och delta i de arbetsmarknadspolitiska program som Arbetsförmedlingen anvisar. Det framgår redan av bestämmelserna i 43–43 b §§ ALF att en sökande som inte uppfyller ovan nämnda krav ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning. Bestämmelsen har därför tagits bort.

2.4.3 Undanröja hinder

IAF har valt att ta bort den nuvarande 4 § om att sökande snarast ska vidta åtgärder för att undanröja hinder. Det får anses framgå av den allmänna intentionen att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och att den sökande och Arbetsförmedlingen ska arbeta för att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt. I vissa fall går inte hindret att lösa och uppmaningen att undanröja ett hinder kan bli rent av olämplig. Vad som kan tänkas utgöra ett hinder får avgöras med stöd av de grundläggande bestämmelserna om lämpligt arbete i 44 § första stycket 1 p. ALF, som

stadgar att det ska tas skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden.

2.4.4 Bestämmelsen om familjeskäl är för detaljerad

Nuvarande 8 § tredje stycket om familjeskäl är alltför detaljerad, vilket gör det svårt att tillämpa. När det gäller familjeskäl bör bedömningen vara individuellt anpassad. Bedömningen kan även i den här delen göras med stöd av de grundläggande bestämmelserna om lämpligt arbete i 44 § första stycket 1 p. ALF, och den skäliga hänsyn som ska tas till den sökandes andra personliga förhållanden. IAF har därför tagit bort nuvarande 8 § tredje stycket.

2.4.5 Bostadsfrågan

Det är IAF:s uppfattning att bedömningen om den sökandes tillgång till boende ingår i den samlade bedömningen enligt 44 § första stycket 1 p. ALF. Den allmänna intentionen om kort tid i arbetslöshet behöver vägas in i denna samlade bedömning. När det gäller frågor om bostad och boende har IAF valt att bara föreskriva om vad som avses med dagpendlingsavstånd från bostaden i 10–11 §§ för att definiera geografiskt sökområde.

2.4.6 Varsel och stridsåtgärder

Nuvarande föreskrifter tar även upp hur varsel om stridsåtgärder och olovliga arbetskonflikter påverkar bedömningen av lämpligt arbete. De grundläggande bestämmelserna i 44 § första stycket 3 p. ALF handlar om lämpligt arbete och lovliga stridsåtgärder. IAF bedömer att de grundläggande bestämmelserna räcker och att bestämmelsen i föreskrifterna därför bör tas bort.

2.4.7 Annan anställning på gång

I 12 § stadgas bland annat att ett anvisat eller erbjudet arbete inte är ett lämpligt arbete när en sökande har en skriftlig handling som styrker att en annan anställning ska påbörjas inom en månad räknat från ett anvisat eller erbjudet arbete. I nuvarande 13 § har en sökande kunnat avvisa ett sådant arbete med hänsyn till godtagbara skäl. Den nya formuleringen blir tydligare genom att arbetet redan från början bedöms vara ett arbete som inte lämpligt i det fallet.

3 Gällande rätt och bemyndigande

3.1 Gällande rätt

I 44 § ALF finns de grundläggande bestämmelserna om lämpligt arbete. Där anges att ett arbete ska anses lämpligt, om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden. Dessutom ska anställningsförmånerna vara förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, vara skäliga i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får vid jämförbara företag.

Ytterligare förutsättningar för att ett arbete ska vara lämpligt enligt bestämmelsen är att arbetet inte hänför sig till en arbetsplats där arbetskonflikt råder till följd av stridsåtgärder som är lovliga enligt lag och kollektivavtal, och att förhållandena på arbetsplatsen motsvarar vad som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall.

Enligt 6 kap. 8 § FEA ska bestämmelserna i 44 § ALF tillämpas vid bedömningen enligt 2 och 3 §§ samma kapitel om ett arbete är lämpligt.

I 44 § andra stycket ALF anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete. IAF har genom 26 § ALFFo och 12 kap. 3 § första stycket FEA fått bemyndigande att meddela föreskrifter om lämpligt arbete.

3.2 Bemyndigande

26 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring och 12 kap. 3 § första stycket förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

4 Förslagen

Se bifogat förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om lämpligt arbete, bilaga 1, samt nuvarande föreskrifter, bilaga 2.

4.1 Skälen till förslagen

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 §

Dessa föreskrifter kompletterar bestämmelserna om lämpligt arbete i 44 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Föreskrifterna gäller för bedömningen av vad som ska anses som lämpligt arbete för den som söker arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring och den som söker ersättning enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Paragrafen motsvarar den nuvarande 1 §, men har utvecklats. I de nuvarande föreskrifterna anges att reglerna om lämpligt arbete också gäller i tillämpliga delar när en sökande anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt program. De nya föreskrifterna föreslås gälla i sin helhet även för deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Enligt 6 kap. 2 § FEA kan en programdeltagare dock, till skillnad från en sökande med arbetslöshetsersättning, ha godtagbart skäl att inte aktivt söka lämpliga arbeten. Enligt 6 kap. 6 § FEA ska det vid bedömningen enligt 2 §, tas hänsyn till det program som deltagaren deltar i och vilket skede av programmet deltagaren är i.

IAF har även meddelat föreskrifter om vissa situationer när en programdeltagare ska anses ha godtagbara skäl för att inte aktivt söka lämpliga arbeten.⁵ Utöver de föreskrivna situationerna finns det också möjlighet att med stöd av 6 kap. 2 och 3 §§ FEA bedöma om det finns ytterligare godtagbara skäl att inte aktivt söka lämpligt arbete.

Tillgången på arbetstillfällen

2 §

Vid bedömningen av vad som ska anses som lämpligt arbete ska skälig hänsyn tas till tillgången på arbetstillfällen över hela arbetsmarknaden.

Formuleringen är densamma som första ledet i nuvarande 3 §.

---

⁵ Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2017:5) om godtagbara skäl för en programdeltagare att inte aktivt söka lämpliga arbeten.

Den sökandes förutsättningar för arbetet

Utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer

3 §

Vid bedömningen av vad som ska anses som lämpligt arbete ska relevanta omständigheter vägas in, och skälig hänsyn tas till om arbetet är realistiskt utifrån den sökandes förutsättningar, såsom utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer.

Allmänna råd

Vid bedömningen om lämpligt arbete bör den sökandes tid i arbetslöshet och dennes förutsättningar i övrigt att hitta ett nytt arbete vägas in. För sökande med arbetslöshetsersättning bör även hänsyn tas till att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och att syftet är att ersättning ska lämnas för kortare perioder av omställning mellan arbeten.

Formuleringarna i 3 § och de allmänna råden är hämtade från propositionen *Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.*⁶ Syftet är att en helhetsbedömning ska göras. I bedömningen av om arbetet är lämpligt ska samtliga relevanta omständigheter avseende den sökandes förutsättningar för arbetet vägas in. Dessutom ska arbetet vara realistiskt för den sökande utifrån dennes utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer. Mot bakgrund av att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring anser IAF att bedömningen av vad som är ett lämpligt arbete kan behöva ändras efter en tid. Kraven på omställning kan då behöva skärpas efter viss tid i arbetslöshet.

Det innebär att ett arbete inte behöver vara lämpligt, enligt föreskrifterna, även om arbetet inte är uppenbart olämpligt på grund av att den sökande till exempel saknar en legitimation eller liknande, som hade krävts för arbetet.

Om den sökande inte alls har de rätta kvalifikationerna för ett arbete, eller är uppenbart överkvalificerad för ett arbete, så är det inte ett arbete som är relevant och realistiskt för den sökande och därför inte heller ett lämpligt arbete enligt föreskrifterna.

---

⁶ Prop. 2012/13:12.

Ett syfte med bestämmelsen är att det ska framgå att det är väsentligt att sökande söker arbeten som de faktiskt har möjlighet att få och även har för avsikt att acceptera om en anställning erbjuds.

4 §

Om en arbetsgivare anser att den sökandes utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer är tillräckliga och vill anställa personen, ska ett erbjudet arbete inte anses olämpligt, även om den sökande gör en annan bedömning.

Motsvarar nuvarande 6 §.

5 §

Ett anvisat arbete som inte motsvarar den sökandes utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer är inte olämpligt enbart av den anledningen, även om den sökande gör en annan bedömning.

Motsvarar nuvarande 5 §.

Yrkesmässigt sökområde

6 §

Vid bedömningen av vad som ska anses som lämpligt arbete ska skälig hänsyn tas till den sökandes förutsättningar att få ett arbete inom nuvarande yrkesområde. Med nuvarande yrkesområde avses det eller de yrkesområden som den sökande har varit verksam inom och som är relevanta med hänsyn till utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer samt andra personliga förhållanden.

Paragrafen syftar till att en bedömning ska göras av sökandes förutsättningar att skyndsamt få ett nytt arbete inom sitt nuvarande yrkesområde och att definiera vad nuvarande yrkesområde är. I efterföljande paragraf framgår vad denna bedömning ska användas till.

7 §

Om den sökande från början av sin arbetslöshet inte bedöms ha goda förutsättningar att få ett lämpligt arbete inom nuvarande yrkesområde, får det yrkesmässiga sökområdet inte begränsas.

Om den sökande från början av sin arbetslöshet bedöms ha goda förutsättningar att få ett lämpligt arbete inom nuvarande yrkesområde får det yrkesmässiga sökområdet begränsas under en kortare tid. En individuell bedömning ska göras av den tid som det yrkesmässiga sökområdet får

begränsas. Efter utgången av den tiden ska det yrkesmässiga sökområdet utökas.

Allmänna råd

Bedömningen av den sökandes förutsättningar att få ett lämpligt arbete inom nuvarande yrkesområde bör göras skyndsamt.

Vid bedömningen, av om och under hur lång tid det yrkesmässiga sökområdet får begränsas, bör utgångspunkten vara att onödiga yrkesväxlingar bör undvikas.

Som nämnts i avsnitt 2.2 är det inte IAF:s avsikt att återinföra den så kallade 100-dagarsregeln och ge alla arbetssökande en möjlighet att inledningsvis begränsa sitt sökområde. Tanken är att undvika onödiga yrkesväxlingar och ge en möjlighet för de med goda förutsättningar att hitta ett nytt arbete inom sitt nuvarande yrkesområde samt att inom en kortare tid göra det utan att behöva byta yrkesområde. Avsikten är samtidigt att det ska vara tydligt att höga krav ställs på omställning för den som bedöms sakna sådana förutsättningar, eftersom arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring.

När det gäller tiden efter vilken det yrkesmässiga sökområdet ska utvidgas anser IAF att det måste göras en individuell bedömning i varje enskilt fall och har därför inte skrivit in någon tid i föreskrifterna. IAF menar dock att den tiden ska vara begränsad.

Den sökandes andra personliga förhållanden

Medicinska skäl

8 §

Om den sökande hänvisar till medicinska skäl för att inte söka eller ta ett arbete ska det eller de skäl som hänvisas till styrkas, om det inte är uppenbart obehövt. Om skälet inte kan styrkas ska arbetet anses lämpligt.

Allmänna råd

Medicinska skäl bör styrkas med ett medicinskt utlåtande av en läkare eller en annan legitimerad personal inom hälso- och sjukvården.

Motsvarar den nuvarande 7 § om medicinska hinder.

Risk för hot mot liv, hälsa, frihet, frid och säkerhet på grund av personlig särskilda förhållanden

9 §

Ett arbete som innebär att den sökande på grund av personliga särskilda förhållanden riskerar att utsättas för hot mot liv, hälsa, frihet, frid eller säkerhet ska inte anses som ett lämpligt arbete.

Allmänna råd

Sådana personliga särskilda förhållanden kan vara när en sökande är eller har varit utsatt för våld i nära relation, hedersförtryck eller annan brottslighet som riktar sig mot liv, hälsa, frihet, frid eller säkerhet och att arbetet innebär en risk för fortsatt utsatthet.

Att sådana personliga särskilda förhållanden föreligger bör göras sannolikt med lämpligt underlag. Det kan till exempel vara en pågående utredning eller ett beslut från myndighet eller liknande underlag. Om det är uppenbart att den sökande riskerar att utsättas för hot mot liv, hälsa, frihet, frid eller säkerhet kan ett sådant underlag vara onödigt.

Paragrafen är helt ny och syftar till att vara en skyddsregel för sökande som på grund av en hotbild mot dem inte kan ta eller bli anvisade ett arbete som försätter dem i fara. När det gäller att göra sannolikt att man av dessa skäl inte kan ta ett visst arbete har IAF gjort bedömningen att i den mån det är nödvändigt kan en dom eller beslut om kontaktförbud vara ett lämpligt underlag. Det skulle till exempel också kunna vara en pågående utredning hos en myndighet eller något annat underlag som gör det sannolikt att en viss situation föreligger. Det kan också vara helt uppenbart att visst arbete inte är lämpligt för till exempel en sökande med någon form av skyddade personuppgifter.

Förslaget till nya föreskrifter innehåller inte någon motsvarande bestämmelse för en person som på grund av till exempel kontaktförbud inte får vistas i närheten av någon viss annan person. IAF har gjort bedömningen att en sådan bestämmelse är onödig, då det är självklart att Arbetsförmedlingen inte kan anvisa ett arbete som innebär att den sökande skulle behöva bryta mot exempelvis ett kontaktförbud som framgår av myndighetsbeslut. Denna situation får anses framgå av tillämpningen av 44 § första stycket 1 p. ALF avseende personliga förhållanden. Även den situation att en sökande till exempel skyddas av ett kontaktförbud skulle kunna täckas in i tillämpningen av 44 § första stycket 1 p. ALF, men i det

fallet har IAF bedömt att det ändå finns ett värde i att lyfta ut situationen i en egen paragraf i föreskrifterna.

Geografiskt sökområde

10 §

Vid bedömningen av vad som ska anses som lämpligt arbete ska skälig hänsyn tas till den sökandes förutsättningar att få ett arbete inom dagpendlingsavstånd från bostaden. Med dagpendlingsavstånd avses ett avstånd mellan bostaden och arbetet som innebär högst tolv timmars frånvaro från bostaden per dag.

Paragrafen syftar till att en bedömning ska göras av sökandes förutsättningar att skyndsamt få ett nytt arbete inom sitt nuvarande dagpendlingsavstånd från bostaden och att definiera vad dagpendlingsavstånd innebär. I efterföljande bestämmelse framgår vad denna bedömning ska användas till.

11 §

Om den sökande från början av sin arbetslöshet inte bedöms ha goda förutsättningar att få ett lämpligt arbete inom dagpendlingsavstånd från bostaden, får det geografiska sökområdet inte begränsas till ett område inom dagpendlingsavstånd.

Om den sökande från början av sin arbetslöshet bedöms ha goda förutsättningar att få ett lämpligt arbete inom dagpendlingsavstånd från bostaden, får det geografiska sökområdet begränsas under en kortare tid. En individuell bedömning ska göras av den tid som det geografiska sökområdet får begränsas. Efter utgången av den tiden ska det geografiska sökområdet utökas.

Allmänna råd

Bedömningen av den sökandes förutsättningar att få ett lämpligt arbete inom dagpendlingsavstånd bör göras skyndsamt.

Vid bedömningen, av om och under hur lång tid det geografiska sökområdet får begränsas, bör utgångspunkten vara att onödiga bostadsväxlingar bör undvikas.

Som nämnts i avsnitt 2.2 är det inte IAF:s avsikt att återinföra den så kallade 100-dagarsregeln och ge alla arbetssökande en möjlighet att inledningsvis söka snävt. Tanken är att undvika onödiga bostadsväxlingar. De med goda förutsättningar att hitta ett nytt arbete inom dagpendlingsavstånd från sin bostad ska ges en möjlighet att inom en kortare tid hitta ett nytt arbete utan

att behöva flytta. Avsikten är samtidigt att det ska vara tydligt att höga krav ställs på omställning för den som bedöms sakna sådana goda förutsättningar, eftersom arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring.

En individuell bedömning behöver göras i varje enskilt fall för att det ska vara möjligt att bestämma efter vilken tid som det geografiska sökområdet ska utvidgas, IAF har därför inte skrivit in någon tid i föreskrifterna. IAF menar dock att den tiden ska vara begränsad.

Avtal om annat arbete

12 §

Om den sökande har ett skriftligt anställningsavtal om ett arbete som ska påbörjas inom en månad räknat från att ett anvisat eller erbjudet arbete ska påbörjas, ska det anvisade eller erbjudna arbetet inte anses som ett lämpligt arbete i det fallet.

Första stycket gäller inte om den sökande anvisas eller erbjuds tidsbegränsade lämpliga arbeten, som avslutas innan det avtalade arbetet påbörjas.

Motsvarar nuvarande 13 §.

Arbetsinkomst

13 §

Om arbetsinkomsten för ett anvisat eller erbjudet arbete är lägre än 90 procent av den fastställda ersättningen per dag för den sökande vid arbetslöshet, ska det arbetet inte anses lämpligt.

Motsvarar nuvarande 12 §. Föreskrifterna kompletterar 44 § ALF, vilket innebär att bestämmelserna i 44 § första stycket punkten 2 om att anställningsförmånerna ska vara förenliga med de förmåner som arbetstagare får som anställda enligt kollektivavtal, gäller framför dessa föreskrifter.

5 Alternativa lösningar

IAF har utfärdat föreskrifter om lämpligt arbete sedan flera år tillbaka. Efter samverkan med arbetslöshetskassor, Sveriges a-kassor och Arbetsförmedlingen har det visat sig att det behövs föreskrifter som närmare reglerar lämpligt arbete. De nu gällande föreskrifterna behöver ses över för att bli mer verkningsfulla. Att upphäva föreskrifterna utan att utfärda nya är inte lämpligt då det finns behov av en mer detaljerad reglering än vad som

framgår av 44 § första stycket ALF. IAF ser därför inte några alternativa lösningar till nya föreskrifter.

6 Vilka berörs av förslagen

De som berörs av förslagen är alla arbetslöshetskassor, Arbetsförmedlingen och de enskilda individer som ansöker om arbetslöshetsersättning eller ersättning som deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Dessutom berörs externa leverantörer som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen.

7 Kostnader och andra konsekvenser

7.1 Konsekvenser för a-kassorna och Arbetsförmedlingen

I sak innebär inte de nya föreskrifterna några stora förändringar jämfört med de tidigare. IAF har främst velat göra regleringen tydligare och lättare att tillämpa och att det ska vara tydligt att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Syftet med de sökandes och Arbetsförmedlingens insatser under tid i arbetslöshet är att de sökande så fort som möjligt ska få ett nytt lämpligt arbete, vilket också är syftet med de arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna som görs.

För att minska de sökandes tid i arbetslöshet räcker det inte med en kvantitativ kontroll av den sökandes ansträngningar för att få ett nytt arbete. Det behövs även en kvalitativ kontroll. De sökande behöver söka brett, men med kvalitet och på ett sådant sätt så att chanserna att snabbt få ett nytt arbete blir så goda som möjligt. Ett förtydligande kring detta kan komma att kräva visst ändrat arbetssätt och mer tid och resurser, men resultatet bör bli att sökandes tid i arbetslöshet minskar, vilket innebär en besparing för samhällsekonomin.⁷

De nya föreskrifterna innebär inte något utvidgat ansvar för Arbetsförmedlingen eftersom det redan följer av nuvarande reglering. De nya föreskrifterna syftar endast till att bestämmelserna ska bli tydligare och lättare att tillämpa. För att Arbetsförmedlingen bättre ska kunna följa föreskrifterna och säkerställa att de sökande uppfyller kraven i regelverket

---

⁷ Se vidare resonemang i IAF:s rapport 2023:2 *Hur arbetar Arbetsförmedlingen med geografiskt och yrkesmässigt sökornåde?*

avseende lämpligt arbete kan kontrollen av aktivitetsrapporterna behöva justeras. Sådana förändringar skulle innebära ökade kostnader och resurser initialt, men på sikt effektivisera Arbetsförmedlingens både stödjande och kontrollerande arbete.

Att föreskrifterna nu förtydligas kan leda till att fler underrättelser skickas från Arbetsförmedlingen till arbetslöshetskassorna och att de då får en ökad arbetsbelastning.

7.2 Konsekvenser för enskilda

Det kommer bli tydligare för enskilda sökande vad kravet på att sökområdet ska vidgas innebär. Om Arbetsförmedlingen arbetar utifrån föreskrifterna och skapar en mer kvalitativ kontroll så bör det leda till att fler enskilda får en kortare tid i arbetslöshet än vad de annars skulle ha haft.

Det kan upplevas som negativt för en del sökande om Arbetsförmedlingen bedriver sin kontroll mer effektivt och även i den stödjande funktionen till exempel kommer med uppmaningar till sökande att de ska ändra och effektivisera sitt sökbeteende i större utsträckning än idag. De nya föreskrifterna innebär dock inte några materiella ändringar av aktuella bestämmelser, andemeningen är densamma som tidigare, därför innebär inte detta förslag några egentliga negativa konsekvenser för enskilda.

7.3 Konsekvenser för företag

Föreskrifterna innebär i första hand konsekvenser för Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och de enskilda sökande. Arbetsförmedlingens och arbetslöshetskassornas tillämpning av föreskrifterna kan leda till att företagen får ett minskat antal onödiga ansökningar från personer som inte alls kan få eller heller inte vill ha det sökta arbetet. Det bör även kunna leda till att arbetskraften i större utsträckning söker sig till de arbeten där det finns en brist på och ett behov av arbetskraft.

För leverantörer som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen får föreskrifterna konsekvenser i deras uppdrag i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten på motsvarande sätt som för Arbetsförmedlingen.

IAF bedömer dock att de nya föreskrifterna får en liten betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga och villkor i övrigt.

7.4 Överensstämmer förslaget med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU

IAF bedömer att de föreslagna föreskrifterna är förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

8 Behöver särskilda hänsyn tas till ikraftträdandet

Nej, det är IAF:s bedömning att de nya föreskrifterna och allmänna råden förtydligar aktuella bestämmelser. Därför finns det inte några särskilda skäl för övergångsbestämmelser eller att annan hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkt för när föreskrifterna träder i kraft.